

Εθνικό Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια-ΕΣΔΓΕΑ (2020-2024)

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή
2. Η Ατζέντα ΣΑΗΕ για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια (ΓΕΑ).
3. Το διεθνές νομικό και θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ.
4. Το περιφερειακό νομικό και θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ.
5. Το εθνικό πλαίσιο εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ.
  - Η ελληνική πραγματικότητα.
  - Στρατηγικές παράμετροι, προσεγγίσεις και εργαλεία του ΕΣΔΓΕΑ.
  - Εταιρικές σχέσεις, συνεργασίες, πρωτοβουλίες και διάλογος.
  - Προτεραιότητες, πυλώνες και επιμέρους δράσεις του ΕΣΔΓΕΑ.
    - Βασικοί στόχοι.
    - Πυλώνες και επιμέρους δράσεις.
      - Πυλώνας I: Πρόληψη των ενόπλων συγκρούσεων, της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κατάχρησης.
      - Πυλώνας II: Ισορροπη κατά φύλο αντιπροσώπευση, συμμετοχή και ηγεσία στη δημόσια ζωή, τον κρατικό μηχανισμό και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.
      - Πυλώνας III: Προστασία των γυναικών και κοριτσιών από την έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κατάχρησης, καθώς και από άλλες παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαιού και του διεθνούς δικαιού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
      - Πυλώνας IV: Ανακούφιση και ανάκαμψη γυναικών και κοριτσιών, που επιβίωσαν από ένοπλες συγκρούσεις και έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία,
      - Πυλώνας V: Προώθηση της Ατζέντας για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια σε διμερές, περιφερειακό, πολυμερές και διεθνές επίπεδο.
    - Ευθύνη εφαρμογής, παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής του ΕΣΔΓΕΑ.

1. Εισαγωγή

Στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο διεθνές περιβάλλον, οι περισσότερες απειλές κατά της ειρήνης και της ασφάλειας, βίαιες ή μη, δεν αναγνωρίζουν εθνικά σύνορα, λαμβάνουν παγκόσμιες διαστάσεις, διασυνδέονται και αλληλοεπιδρούν.

Βίαιες απειλές κατά της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, όπως οι ένοπλες συγκρούσεις, η τρομοκρατία, ο εξτρεμισμός και η ριζοσπαστικοποίηση, οδηγούν σε σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, απαξιώνοντας την ίδια την ανθρώπινη ζωή και αξιοπρέπεια.

Η έμφυλη και σεξουαλική βία στο πλαίσιο των ενόπλων συγκρούσεων, η οποία πλήττει κυρίως τις γυναίκες και τα κορίτσια, χρησιμοποιείται συχνά ως όπλο πολέμου και τρομοκρατίας. Η διαδεδομένη κουλτούρα ατιμωρησίας των αυτουργών έμφυλης και σεξουαλικής βίας και η λανθασμένη αντίληψη ότι αυτή αποτελεί παράπλευρη απώλεια πολέμου, συχνά, καταδικάζουν όσες την υπέστησαν σε σιωπή, αποξένωση και περαιτέρω θυματοποίηση. Οι εκτόπισεις πλυθυσμών, λόγω των εμφύλιων συγκρούσεων, η παγκόσμια μεταναστευτική και προσφυγική κρίση και η έλλειψη ασφαλών μεταναστευτικών οδών διευκολύνουν της παράνομη διακίνηση ανθρώπων, ιδιαίτερα γυναικών και κοριτσιών, η οποία διασυνδέεται με άλλες μορφές διεθνούς οργανωμένης εγκληματικότητας, όπως η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και όπλων.

Σε αρκετές περιοχές του κόσμου, οι βιασμοί και οι γυναικοκτονίες αυξάνονται ανησυχητικά, ενώ σε άλλες, πολλές γυναίκες γίνονται θύματα εγκλημάτων τιμής. Τα κορίτσια υφίστανται επιβλαβείς πρακτικές, όπως ο εξαναγκαστικός γάμος και ο ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων και στερούνται την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες υγείας και στην εκπαίδευση. Η ρατσιστική και σεξιστική ρητορική υποδαυλίζει την έμφυλη βία κατά γυναικών, ΛΟΑΤΚΙ+ και υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η αυξανόμενη τάση προς τον αυταρχισμό και η ανεπάρκεια δημοκρατικών θεσμών και διαδικασιών παρακωλύουν την παγίωση βιώσιμων, συμμετοχικών και ισότιμων ως προς το φύλο κοινωνιών.

Μη-βίαιες απειλές κατά της ειρήνης και ασφάλειας, όπως η ακραία φτώχεια, η πείνα, οι ασθένειες και η υποανάπτυξη, επιδρούν δυσανάλογα σε γυναίκες και κορίτσια, ενισχύοντας προϋπάρχουσες δομικές ανισότητες. Η τρέχουσα παγκόσμια υγειονομική κρίση, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, επηρεάζει αρνητικά και σωρευτικά την προσωπική, επισιτιστική, οικονομική, πολιτική και κοινωνική ασφάλεια γυναικών και κοριτσιών και, κατ' επέκταση, την απρόσκοπτη απόλαυση των δικαιωμάτων τους.

Οι απειλές κατά της ειρήνης και της ασφάλειας συνιστούν επίθεση στο κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την έμφυλη ισότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η ανεπαρκής προστασία θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων, όπως όσων αφορούν στην προσωπική ασφάλεια και τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, καθώς και των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών, έχει αρνητικό αντίκτυπο τόσο στην ιδιωτική ζωή των γυναικών όσο και στη δημόσια, καθόσον οδηγεί στην υποεκπροσώπηση τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Οι απειλές κατά της ασφάλειας των γυναικών και των κοριτσιών χρήζουν επείγουσας συντονισμένης αντιμετώπισης σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, ούτως ώστε καμία γυναίκα, ανήλικη ή ενήλικη, να μην μείνει χωρίς προστασία. Η δε ανταπόκριση της διεθνούς κοινότητας οφείλει να στοχεύει διπλά, τόσο στην προστασία τους από τις ένοπλες συγκρούσεις και την έμφυλη και σεξουαλική βία, όσο και στην ενδυνάμωση και συμμετοχή αυτών, ως φορέων δημοκρατικής και ειρηνικής αλλαγής, στην προσπάθεια διατήρησης της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

Το 2020, συμπίπτουν οι επέτειοι συμπλήρωσης:

- είκοσι πέντε (25) ετών από την υιοθέτηση της Διακήρυξης και Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου, της πλέον ολοκληρωμένης και συνεκτικής ατζέντας για την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών,
- είκοσι (20) ετών από την υιοθέτηση της Απόφασης 1325/2000 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (ΣΑΗΕ), η οποία έθεσε τις βάσεις για την ανάπτυξη της πρωτοποριακής διεθνούς Ατζέντας για τις Γυναίκες, την Ειρήνης και την Ασφάλεια,
- πέντε (5) ετών από υιοθέτηση της Ατζέντας 2030 για την Βιώσιμη Ανάπτυξη.
- δέκα (10) ετών από την ίδρυση του UN Women, του καθ' ύλην αρμόδιου φορέα των Ηνωμένων Εθνών για τον συντονισμό των προσπαθειών για την επιτευξη ουσιαστικής έμφυλης ισότητας.

Σε αυτή τη χρονική συγκυρία, η Ελλάδα επαναδιατυπώνει την ετοιμότητά της να ενισχύσει ενεργά τις προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας για τη δημιουργία ενός ειρηνικότερου, ασφαλέστερου και ίσου ως προς το φύλο κόσμου. Συνεπώς, δεσμεύεται να εφαρμόσει το παρόν Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Γυναίκες,

την Ειρήνη και την Ασφάλεια (εφεξής ΕΣΔΓΕΑ), κατά το χρονικό διάστημα 2020-2024, σύμφωνα με τις διεθνείς της υποχρεώσεις.

2. Η Ατζέντα για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια

Η Ατζέντα για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια (ΓΕΑ) εκπορεύεται από τη ρηξικέλυθη απόφαση ΣΑΗΕ 1325/2000 (εφεξής S/RES/1325/2000), η οποία θέτει το ζήτημα των γυναικών σε ένοπλες συγκρούσεις υπό την αυξημένη και συνεχή προσοχή του Συμβουλίου Ασφαλείας, του κύριου οργάνου των Ηνωμένων Εθνών, αρμόδιου για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Η S/RES/1325/2000 ενσωματώνει μια έμφυλη οπτική της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Αναγνωρίζει τις δυσανάλογες επιπτώσεις των ενόπλων συγκρούσεων στις γυναίκες και τα κορίτσια, και υπογραμμίζει τον σημαντικό ρόλο, που αυτές διαδραματίζουν στην επίλυσή τους, τη διατήρηση της ειρήνης και την οικοδόμηση δημοκρατικών κοινωνιών. Ως εκ τούτου, θέτει τις εξής βασικές προτεραιότητες:

- την πρόληψη των ενόπλων συγκρούσεων και της σχετικής με αυτές έμφυλης και σεξουαλικής βίας,
- τη συμμετοχή των γυναικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα,
- την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών,
- την ανακούφιση και ανάκαμψη των γυναικών και των κοριτσιών, που επιβίωσαν από ένοπλες συγκρούσεις

Η Ατζέντα ΓΕΑ περιλαμβάνει επίσης μια σειρά αποφάσεων ΣΑΗΕ, οι οποίες διευρύνουν την εμβέλεια της και εστιάζουν:

- στην έμφυλη και σεξουαλική βία σε εμπόλεμα και μεταπολεμικά περιβάλλοντα (S/RES/1820/2008), την ενίσχυση των προσπαθειών καταστολής της (S/RES/1888/2009) και την εφαρμογή των σχετικών διαδικασιών καταγραφής, ανάλυσης και αναφοράς περιστατικών (S/RES/1960/2010),
- στην ποινική ευθύνη και λογοδοσία των δραστών (S/RES/2106/2013),
- στην σεξουαλική εκμετάλλευση και κατάχρηση στις ειρηνευτικές αποστολές (S/RES/2272/2016),
- στα θύματα, που επιβίωσαν από τον πόλεμο και την εμπόλεμη έμφυλη και σεξουαλική βία (S/RES/2467/2019),
- στη προστασία και ενδυνάμωση των γυναικών μετά τη λήξη των ενόπλων συγκρούσεων (S/RES/1889/2009),
- στα συνεχιζόμενα κενά εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ (S/RES/2122/2013),
- στον ρόλο των γυναικών στην καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού και της τρομοκρατίας (S/RES/2242/2015),
- στην διασύνδεση της παράνομης διακίνησης ανθρώπων, ένοπλης σύγκρουσης και ανασφάλειας (S/RES/2331/2016).
- στην ανάγκη εφαρμογής των εθνικών δεσμεύσεων υλοποίησης της Ατζέντας ΓΕΑ από τα κράτη (S/RES/2493/2019).

Η Ατζέντα ΓΕΑ εστιάζει στις **γυναίκες**, ανήλικες και ενήλικες, ως κεντρικά υποκείμενα αναφοράς. Τις αντιμετωπίζει, όχι μόνο ως άτομα, τα οποία, υπέστησαν τις δυσανάλογες συνέπειες των ενόπλων συγκρούσεων και την εμπόλεμη έμφυλη και σεξουαλική βία, αλλά και ως χειραφετημένες φορείς δημοκρατικής αλλαγής, ικανές να διαδραματίσουν θεμελιώδη ρόλο στη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Αποδίδει, επίσης, ιδιαίτερη σημασία στην ουσιαστική και ενεργό εμπλοκή των ανδρών και αγοριών στη διαδικασία εφαρμογής της (S/RES/2242/2015).

Η Ατζέντα ΓΕΑ οραματίζεται την **ειρήνη** ως διασυνδεδεμένη με τις έννοιες της ουσιαστικής έμφυλης ισότητας και της έμφυλης οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης. Ως εκ τούτου, ενσωματώνει την έμφυλη διάσταση κατά την αντιμετώπιση των γενεσιουργών αιτιών της ένοπλης σύγκρουσης και προωθεί την αλλαγή, μέσω μη-βίαιης δράσης σε όλα τα επίπεδα. Οι γυναίκες διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και της ασφάλειας, από τα στάδια της πρόληψης και της επίλυσης των ενόπλων συγκρούσεων έως τη διατήρηση, διαχείριση και οικοδόμηση της ειρήνης (Review of the United Nations Peacebuilding Architecture, A/RES/70/262, παρ. 21, 22, Declaration of Shared Commitments on UN

Peacekeeping Operations 2018). Ο ρόλος των γυναικών στην ειρηνευτική διαδικασία και τη διαδικασία αποπλισμού, αποστρατικοποίησης και επανένταξης αναγνωρίζεται ρητά και στην προσέγγιση των Ηνωμένων Εθνών για τη Μεταβατική Δικαιοσύνη (Guidance Note of the UN Secretary General, United Nations Approach to Transitional Justice σελ. 5, 9 ,10, 11, A/HRC/27/21, παρ. 8).

Η Ατζέντα ΓΕΑ υιοθετεί μια προσέγγιση ερειδόμενη στην **ανθρώπινη ασφάλεια**, η οποία αποτελεί έννοια ευρύτερη της απλής απουσίας πολέμου και βίας σε μια χώρα και περιλαμβάνει (2005 World Summit Outcome Document, A/RES/60/1 παρ.143):

- την ελευθερία από τον φόβο, που δημιουργούν βίαιες απειλές, όπως οι ένοπλες συγκρούσεις, η εμπόλεμη έμφυλη και σεξουαλική βία, η τρομοκρατία και ο βίαιος εξτρεμισμός,
- την ελευθερία από τη στέρηση, που δημιουργούν μη-βίαιες απειλές, όπως η ακραία φτώχεια, οι ασθένειες και η υπανάπτυξη,
- την ελευθερία στην αξιοπρεπή διαβίωση, στην πλήρη και χωρίς διακρίσεις προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στο πλαίσιο συμμετοχικών και ίσων ως προς το φύλο κοινωνιών, ερειδόμενων στο κράτος δικαίου.

Η ανθρώπινη ασφάλεια είναι, ανθρωποκεντρική και πολυδιάστατη, καθόσον καθορίζεται από τις εξής εκφάνσεις (A/RES/66/290 παρ. 3, 4, 1994 UNDP Human Development Report, σελ. 24-25):

- Προσωπική ασφάλεια
- Υγειονομική ασφάλεια
- Επισιτιστική ασφάλεια
- Οικονομική ασφάλεια
- Περιβαλλοντική ασφάλεια
- Ασφάλεια της κοινότητας
- Πολιτική ασφάλεια

3. Το διεθνές νομικό και θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ

Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών υπογραμμίζει ότι, σε περιπτώσεις κρίσεων, η εγγύηση των δικαιωμάτων γυναικών και κοριτσιών επιτυγχάνεται μέσω της προστασίας, που παρέχουν σωρευτικά η Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων Κατά των Γυναικών (CEDAW), το διεθνές ανθρωπιστικό και προσφυγικό δίκαιο και το διεθνές ποινικό δίκαιο (Γενική Σύσταση Επιτροπής υπ' αρ. 30 για τις Γυναίκες στις Ένοπλες Συγκρούσεις, CEDAW/C/GC/30 παρ. 25, 26). Τα ανθρώπινα δικαιώματα, άλλωστε, *"είναι οικουμενικά, αδιαίρετα, συσχετιζόμενα και αλληλοεξαρτούμενα"* και οφείλουν να γίνονται σεβαστά χωρίς κανενός είδους διάκριση, ιδίως τα δικαιώματα γυναικών και παιδιών (A/RES/60/1 παρ. 121, 122, 128). Συνεπώς, η Ελλάδα εφαρμόζει το ΕΣΔΓΕΑ σε πλήρη εναρμόνιση με:

- **το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο**, και ιδίως:
  - τις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 περί προστασίας του άμαχου πληθυσμού σε καιρό πολέμου, οι οποίες κυρώθηκαν με τον ν. 3481/1956 (Α' 3),
  - το Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο των Συμβάσεων της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 για την προστασία των θυμάτων των διεθνών ενόπλων συρράξεων, που κυρώθηκε με τον ν. 1786/1988 (Α' 125),
  - το Πρόσθετο Πρωτόκολλο II στις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 για την προστασία των θυμάτων μη διεθνών ενόπλων συρράξεων, που κυρώθηκε με τον ν. 2105/1992 (Α' 196),
  - τη Σύμβαση για την Πρόληψη και Καταστολή του Εγκλήματος της Γενοκτονίας, που κυρώθηκε με το ν.δ. 3091/1954 (Α' 250).
- **το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων**, και ιδίως:
  - το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, που κυρώθηκε με τον ν. 2462/1997 (Α' 25),

- το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, που κυρώθηκε με τον ν. 1532/1985 (Α' 45),
- τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών, που κυρώθηκε με τον ν. 1342/1983 (Α' 39), καθόσον παρέχει ένα μοντέλο ουσιαστικής ισότητας, που αποτελεί τη βάση για την εφαρμογή της Ατζέντας ΓΕΑ (CEDAW/C/GC/30 παρ. 25, 26),
  - τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που κυρώθηκε με τον ν. 2101/1992 (Α' 198) καθώς και τα Προαιρετικά Πρωτόκολλα αυτής:
    - το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σε σχέση με την ανάμιξη παιδιών σε ένοπλη σύρραξη, που κυρώθηκε με τον ν. 3080/2002 (Α' 312).
    - το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία, που κυρώθηκε με τον ν. 3625/2007 (Α' 290).
- **το διεθνές προσφυγικό δίκαιο**, και ιδίως τη Σύμβαση 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, που κυρώθηκε με το ν.δ. 3989/1959 (Α' 201).
- το **διεθνές ποινικό δίκαιο**, και ιδίως το Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, που κυρώθηκε με τον ν. 3003/2002 (Α' 75).
- τη **Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος** και τα τρία Πρωτόκολλα αυτής, που κυρώθηκαν με τον ν. 3875/2010 (Α' 158).
- τη **Συνθήκη Εμπορίας Όπλων**, που κυρώθηκε με τον ν. 4365/2016 (Α' 16) και ιδίως την παρ. 4 του άρθρου 7, που εισάγει, ως κριτήριο αξιολόγησης της εξαγωγής όπλων, τον κίνδυνο χρήσης αυτών για σοβαρές πράξεις έμφυλης βίας ή βίας κατά γυναικών και παιδιών.
- τη **Διακήρυξη και Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου 1995** (Α/52/231), η οποία θέτει τις «Γυναίκες στις Ένοπλες Συγκρούσεις» ως μια από τις στρατηγικές της προτεραιότητας, καθόσον αυτές *“αποτελούν θεμελιώδη κινητήρια δύναμη για την επίλυση των συγκρούσεων και την προώθηση μακροχρόνιας ειρήνης σε όλα τα επίπεδα.”* (Α/52/231, παρ. 18).
- την **Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη** (Α/RES/70/1), η οποία αναγνωρίζει τον ουσιαστικό ρόλο των γυναικών στην διαδικασία οικοδόμησης βιώσιμης ειρήνης και ανάπτυξης και θέτει την έμφυλη ισότητα ως τον 5ο Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) καθώς και ως οριζόντια παράμετρο εφαρμογής του λοιπών ΣΒΑ και των Υποστόχων αυτών.

4. Περιφερειακό νομικό και θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ

Περιφερειακοί οργανισμοί, στους οποίους η Ελλάδα είναι μέλος, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο της Ευρώπης και το ΝΑΤΟ, έχουν υιοθετήσει νομικά και θεσμικά πλαίσια εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ. Συνεπώς, η Ελλάδα εφαρμόζει το ΕΣΔΓΕΑ σε πλήρη εναρμόνιση με:

Το οικείο νομικό και θεσμικό πλαίσιο της **Ευρωπαϊκής Ένωσης** (ΕΕ), και ιδίως:

- το **άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση** (ΣΕΕ), το οποίο αναγνωρίζει τις *“αξίες του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες”* ως *“κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών”*,
- τον **Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ**,

- την **πολιτική της ΕΕ για το φύλο και τις ΓΕΑ**, και ιδίως:
  - τα **Συμπεράσματα του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων για τις ΓΕΑ** (10/12/2018), τα οποία προβλέπουν την οριζόντια ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ ως κύρια στρατηγική για την επίτευξη της έμφυλης ισότητας και τη συνοχή των πολιτικών, ενωσιακών και εθνικών (Συμπεράσματα ΣΕΥ για τις ΓΕΑ, παρ. 1,6, 7)
  - τη **Στρατηγική Προσέγγιση της ΕΕ για τις ΓΕΑ**, η οποία δίνει έμφαση στην «ενδυνάμωση, προστασία και υποστήριξη των γυναικών και των κοριτσιών, με σκοπό την επίτευξη βιώσιμης και διαρκούς ειρήνης και ασφάλειας», υπογραμμίζοντας την ανάγκη ανάπτυξης εθνικών σχεδίων δράσης από τα κράτη-μέλη (παρ. 2, 7, 9).
  - Το **Σχέδιο Δράσης ΕΕ για τις ΓΕΑ (2019-2024)**, το οποίο θέτει τους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας, αρχές και οριζόντιες παραμέτρους, ως διασυνδεδεμένους και αμοιβαία ενισχυόμενους στόχους:
    - Πρόληψη των ενόπλων συγκρούσεων και των παραβιάσεων κατά γυναικών και κοριτσιών, που τελούνται στο πλαίσιο αυτών,
    - προστασία των δικαιωμάτων γυναικών και κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένης της απρόσκοπτης πρόσβασης τους στη δικαιοσύνη σε όλα τα επίπεδα καθώς της εγκαθίδρυσης μηχανισμών για την πρόληψη κάθε μορφής έμφυλης βίας,
    - ανακούφιση και ανάκαμψη σε εμπόλεμα και μεταπολεμικά περιβάλλοντα, που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών,
    - συμμετοχή και αυξημένη ηγεσία των γυναικών σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους τομείς, που σχετίζονται με την ειρήνη και την ασφάλεια, τόσο εντός της ΕΕ και των κρατών-μελών αυτής όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο,
    - συστηματική οριζόντια ενσωμάτωση της έμφυλης παραμέτρου σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης ΕΕ για τις ΓΕΑ, ερειδόμενης σε ανάλυση με βάση το φύλο και
    - παραδειγματική ηγεσία («leading by example»), με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση των πολιτικών δεσμεύσεων και δράσεων της ΕΕ για την εφαρμογή της Ατζέντας ΓΕΑ σε όλα τα επίπεδα.
  - το **Σχέδιο Δράσης ΕΕ για το Φύλο III**
  - το **Σχέδιο Δράσης ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Δημοκρατία (2020-2024)**,
- την **απόφαση 2011/168/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου**, της 21ης Μαρτίου 2011, για «το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο και την κατάργηση της κοινής θέσης 2003/444/ΚΕΠΠΑ» και
- το **Σχέδιο Δράσης ΕΕ** σε συνέχεια της ως άνω απόφασης για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο.

Προκειμένου για την εφαρμογή του ΕΣΔΓΕΑ και της πολιτικής της ΕΕ για το φύλο και τις ΓΕΑ, η Ελλάδα αναζητά τρόπους να ενισχύσει την συνεργασία με την ειδική σύμβουλο ΕΕ για θέματα φύλου/ΓΕΑ καθώς και με την άτυπη ομάδα εργασίας ΕΕ για την εφαρμογή της απόφασης ΣΑΗΕ1325/ΓΕΑ.

Το οικείο νομικό και θεσμικό πλαίσιο του **Συμβουλίου της Ευρώπης** (ΣΤΕ), και ιδίως:

- την **Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου** του ΣΤΕ, που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 (Α' 256),
- τη **Σύμβαση ΣΤΕ για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων**, που κυρώθηκε με τον ν. 4216/2013 (Α' 266),
- τη **Σύμβαση ΣΤΕ για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας** (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), που κυρώθηκε με τον ν. 4531/2018 (Α' 62), η οποία κατοχυρώνει ρητά την απαγόρευση της έμφυλης βίας, σε όλες τις εκφάνσεις, και προβλέπει ένα συνεκτικό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων των γυναικών.

Το οικείο νομικό και θεσμικό πλαίσιο του **NATO**, και ιδίως:

- την **Πολιτική και το Σχέδιο Δράσης του Ευρωατλαντικού Συμβουλίου Εταιρικής Σχέσης του ΝΑΤΟ για τις ΓΕΑ**, το οποίο περιλαμβάνει τις εξής βασικές προτεραιότητες:
  - Ενσωμάτωση της αρχής της έμφυλης ισότητας σε όλες τις πολιτικές του ΝΑΤΟ, υπό την καθοδήγηση αποτελεσματικών πρακτικών ενσωμάτωσης της έμφυλης διάστασης,
  - Συμμετοχικότητα, η οποία ευνοεί την αυξημένη αντιπροσώπευση των γυναικών σε όλα τα επίπεδα, στο ΝΑΤΟ και στις εθνικές ένοπλες δυνάμεις,
  - Ακεραιότητα, η οποία αποσκοπεί στην ενίσχυση της λογοδοσίας κατά την εφαρμογή της Ατζέντας ΓΕΑ.

Προκειμένου για την εφαρμογή του ΕΣΔΓΕΑ καθώς και της Πολιτικής και του Σχεδίου Δράσης του Ευρωατλαντικού Συμβουλίου Εταιρικής Σχέσης του ΝΑΤΟ, η Ελλάδα αναζητά τρόπους να ενισχύσει την συνεργασία με την Ειδική Εκπρόσωπο του ΝΑΤΟ για τις ΓΕΑ.

5. Το εθνικό πλαίσιο εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ

Η εφαρμογή της Ατζέντας ΓΕΑ εναπόκειται στα κράτη, τα οποία οφείλουν να «εξασφαλίσουν αυξημένη αντιπροσώπευση των γυναικών σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων σε εθνικούς, περιφερειακούς και διεθνείς θεσμούς και μηχανισμούς για την πρόληψη, διαχείριση και επίλυση των ενόπλων συγκρούσεων» καθώς και να «θέσουν τέλος στην ατιμωρησία και να διώξουν τους υπεύθυνους για γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου, συμπεριλαμβανομένων των σχετιζόμενων με σεξουαλική και κάθε άλλης μορφής βία κατά γυναικών και κοριτσιών» (S/RES/1325/2000 παρ. 1, 11). Προς τούτο, τα κράτη ενθαρρύνονται να αναπτύξουν εθνικά σχέδια δράσης ΓΕΑ (S/RES/1889/2009), συμβατά με τις εθνικές έννομες τάξεις και τις διεθνές δεσμεύσεις. Συνεπώς, η Ελλάδα εφαρμόζει το ΕΣΔΓΕΑ σε πλήρη εναρμόνιση με:

- τη συνταγματικά κατοχυρωμένη **αρχή της ουσιαστικής έμφυλης ισότητας** (παρ. 2 άρθρου 4, παρ. 2 άρθρου 116 Συντάγματος), που εκπορεύεται από τη δημοκρατική αρχή.
- την αρχή της έμφυλης ισότητας ως **αρχή καλής νομοθέτησης**, η οποία διασφαλίζει την ποιότητα των ρυθμίσεων, νομοσχεδίων, προσθηκών ή τροπολογιών ή κάθε πράξης ή απόφασης, η οποία περιέχει γενικούς και απρόσωπους κανόνες δικαίου, κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία του άρθρου 57 και της περ. η της παρ.1 του 58 του ν. 4622/2019 περί «Επιτελικού Κράτους» (Α' 133).
- τον **ν. 4604/2019 για την «Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας - Ρυθμίσεις για την απονομή ιθαγένειας - Διατάξεις σχετικές με τις εκλογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση - Λοιπές διατάξεις»** (Α' 50), ο οποίος προβλέπει την:
  - Εγκαθίδρυση Εθνικού Μηχανισμού για την Ισότητα των Φύλων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, υπό τον γενικό συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής πολιτικής και Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (άρθρο 4),
  - Ένταξη της έμφυλης διάστασης σε όλους τους τομείς της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής και ιδίως στην πολιτική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική πραγματικότητα της χώρας (άρθρο 3), μέσω της οριζόντιας ενσωμάτωσης της αρχής της έμφυλης ισότητας σε όλο το εύρος των δημόσιων πολιτικών (άρθρο 10) καθώς και στον ιδιωτικό τομέα (άρθρο 21),
  - Ένταξη της έμφυλης διάστασης στους προϋπολογισμούς (άρθρο 11) και την τήρηση στατιστικών στοιχείων με βάση το φύλο (άρθρο 13),
  - Παραβίαση της αρχής της έμφυλης ισότητας στη δημόσια διοίκηση ως πειθαρχικό παράπτωμα (άρθρο 14),
  - Καθιέρωση ελάχιστου ποσοστού υποψηφίων κατά φύλο στις βουλευτικές εκλογές (άρθρο 15) και κατά τη συγκρότηση των συλλογικών οργάνων (άρθρο 16),

- Εμπλοκή των φορέων της κοινωνίας των πολιτών κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της συνολικής εθνικής πολιτικής έμφυλης ισότητας (άρθρο 4 παρ. 2α).
- ΤΟΝ **ν. 4491/2017 «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου- Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διατάξεις»** (Α' 152),
- ΤΟΝ **ν. 4198/2013 «Πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και προστασία των θυμάτων αυτής και άλλες διατάξεις»** (Α' 215),
- ΤΟΝ **ν. 3948/2011 «Προσαρμογή των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου προς τις διατάξεις του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου που κυρώθηκε με το ν. 3003/ 2002 (Α' 75)»** (Α' 71),
- ΤΟΝ **ν. 3500/2006 «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις»** (Α' 232),
- Το **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ 2016-2020)**, το οποίο αποτελεί το βασικό κείμενο πολιτικής, που στοχεύει στην καταπολέμηση των δομικών ανισοτήτων μεταξύ ανδρών και γυναικών και την επίτευξη ουσιαστικής έμφυλης ισότητας, καλύπτοντας τα εξής πεδία πολιτικής:
  - Κοινωνική ένταξη και ισότιμη μεταχείριση γυναικών, που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις,
  - Έμφυλη βία,
  - Πρόσβαση στην αγορά εργασίας και ενταξίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής,
  - Εκπαίδευση, κατάρτιση, πολιτισμός, αθλητισμός, και μέσα μαζικής ενημέρωσης,
  - Υγεία,
  - Ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών σε δομές εξουσίας, διαδικασίες και κέντρα λήψης αποφάσεων.

Το ΕΣΔΙΦ ευρίσκεται σε διαδικασία ανανέωσης για την περίοδο 2021-2025, υπό τον συντονισμό της καθ' ύλην αρμόδιας Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων. Το ΕΣΔΙΦ 2021-2025 αναμένεται να εστιάσει κυρίως στην έμφυλη διάσταση του αντίκτυπου, ιδίως κοινωνικού και οικονομικού, της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 στην ελληνική κοινωνία.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια 2020-2024

Το ΕΣΔΓΕΑ αποτελεί το πρώτο κείμενο εθνικής εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ και στοχεύει στην:

- Ενδυνάμωση του ρόλου των γυναικών και των κοριτσιών, ως φορέων αλλαγής, στη διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας, στην προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου καθώς και στην πραγμάτωση της βιώσιμης ανάπτυξης σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Ένταξη της έμφυλης διάστασης στον τρόπο λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, μέσω της συστηματικής οριζόντιας ενσωμάτωσης αυτής σε όλο το φάσμα των δημόσιων πολιτικών (άρθρα 10-20 ν. 4604/2019 Α' 50).

Το ΕΣΔΓΕΑ εκπονήθηκε από αρμόδια Διυπουργική Ομάδα Εργασίας, ισόρροπη ως προς το φύλο στη σύνθεση και αποτελούμενη από έναν/μία εκπρόσωπο έκαστου φορέα υλοποίησης:

- Υπουργείο Εξωτερικών, ως τον καθ' ύλην αρμόδιο δημόσιο φορέα για τον συντονισμό της εκπόνησης του ΕΣΔΓΕΑ,
- Υπουργείο Εθνικής Άμυνας,
- Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και την Ελληνική Αστυνομία,
- Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου,
- Υπουργείο Δικαιοσύνης,
- Υπουργείο Εσωτερικών,
- Υπουργείο Υγείας
- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων,
- Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων,
- Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης της Προεδρίας της Κυβέρνησης,
- Βουλή των Ελλήνων,
- Εθνική Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,
- Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη.

Το έργο της διυπουργικής ομάδας εργασίας για την εκπόνηση του ΕΣΔΓΕΑ ενίσχυσαν, με τη συμβολή τους, μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, με εξειδίκευση σε θέματα φύλου, στο διεθνές δίκαιο και τις διεθνείς σχέσεις, και ειδικότερα από το Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου (Αθήνα) καθώς και από το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών και την Έδρα της UNESCO για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια του Πανεπιστημίου της Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη).

Το ΕΣΔΓΕΑ, πριν την υιοθέτησή του, θα τεθεί σε δημόσια διαβούλευση με τους πολίτες και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, μέσω του Προγράμματος Δι@ύγεια ([OpenGov.gr](https://open.gov.gr)). Μόλις ολοκληρωθεί η δημόσια διαβούλευση, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης ΓΕΑ θα υιοθετηθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Η ελληνική πραγματικότητα

Το ΕΣΔΓΕΑ είναι αποτελεσματοκεντρικό και προσαρμοσμένο στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας, καθόσον στοχεύει να ανταποκριθεί σε σύγχρονες προκλήσεις, όπως:

- τις προκλήσεις, που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και τα κορίτσια στη Ελλάδα σήμερα, όπως αποτυπώνονται σε κείμενα πολιτικής και εκθέσεις της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακού Σχεδιασμού και Ισότητας των Φύλων και του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.) καθώς σε συστάσεις των εξειδικευμένων οργάνων και ειδικών διαδικασιών των Ηνωμένων Εθνών, όπως της Επιτροπής CEDAW για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών, κατά την περιοδική αξιολόγηση της Ελλάδας (2011) και της Ομάδας Εργασίας για το Ζήτημα των Διακρίσεων Κατά των Γυναικών στο Νόμο και στην Πράξη, κατά την επίσημη επίσκεψή της (2019).
- Τον απόηχο της πρόσφατης δημοσιονομικής κρίσης, που πυροδότησε η παγκόσμια οικονομική ύφεση.
- Τις συνεχιζόμενες μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές προς την Ευρώπη και, ειδικότερα, προς την Ελλάδα, ως αποτέλεσμα της διεθνούς μεταναστευτικής και προσφυγικής κρίσης.
- Τις συνέπειες, ιδίως κοινωνικές και οικονομικές, της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης, που προκαλεί η πανδημία του κορωνοϊού COVID-19, ιδίως σε γυναίκες και κορίτσια.
- Την ανησυχητική αύξηση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας κατά την περίοδο της καραντίνας, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19.

Για την επίτευξη της μέγιστης δυνατής συνοχής των εθνικών πολιτικών, εσωτερικών και εξωτερικών, το ΕΣΔΓΕΑ εναρμονίζεται πλήρως με τις δράσεις και πρωτοβουλίες, που προβλέπονται από το ΕΣΔΙΦ (2021-2025), ιδίως όσες αφορούν στον οικονομικό-κοινωνικό αντίκτυπο της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 στις γυναίκες και στην καταστολή της ενδοοικογενειακής βίας.

Στρατηγικές, παράμετροι, προσεγγίσεις και εργαλεία

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του ΕΣΔΓΕΑ στηρίζεται στις ακόλουθες, στρατηγικές, οριζόντιες παραμέτρους, προσεγγίσεις και εργαλεία:

- Ένταξη/ενσωμάτωση της **έμφυλης διάστασης** ("*gender mainstreaming*") σε όλες τις πολιτικές, ως "*στρατηγικής για την υλοποίηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, η οποία περιλαμβάνει την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην προετοιμασία, τον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση πολιτικών, κανονιστικών μέτρων και δαπανών, με στόχο την προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και την καταπολέμηση των διακρίσεων*". (παρ. 1 άρθρου 2 ν. 4604/2019). Η ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης καθιερώνεται σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα εντός του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών (Απόφαση ECOSOC E/2019/L.10), συμπεριλαμβανομένων των προσπαθειών διατήρησης της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας (S/RES/1325/2000). Ως εκ τούτου, το ΕΣΔΓΕΑ υιοθετεί την ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης, ως βασική στρατηγική και παράμετρο οριζόντιας εφαρμογής σε όλες τις επιμέρους δράσεις.

- Έμφυλη προσέγγιση της **ανθρώπινης ασφάλειας**, η οποία αναγνωρίζει την πολυδιάστατη φύση των προκλήσεων και απειλών κατά της ανθρώπινης ασφάλειας και αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στις εμπειρίες και τις ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών (βλέπε σχετικά και ανωτέρω υπό Κεφάλαιο 2).
- Προσέγγιση ερειδόμενη στα **ανθρώπινα δικαιώματα**, η οποία αποσκοπεί στην ουσιαστική προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σεβασμό στον παγκόσμιο, αδιάρητο και αλληλένδετο χαρακτήρα τους, στην άνευ διακρίσεων απόλαυσή τους από κάθε άνθρωπο, και τις ιδιαιτερότητες, που χαρακτηρίζουν τις γυναίκες και τα κορίτσια.
- **Διαθεματική** προσέγγιση ("*intersectional approach*"), η οποία εστιάζει ιδιαίτερα σε "*κάθε πράξη ή παράλειψη, που θέτει σε μειονεκτική θέση τα πρόσωπα λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, σε συνδυασμό με ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά, όπως ιδίως η εθνική/εθνοτική ή και κοινωνική προέλευση, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, η αναπηρία, οι θρησκευτικές, πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις*" και αποτελεί πολλαπλή διάκριση (παρ. 7 άρθρου 2 ν. 4604/2019). Στο πλαίσιο της διαθεματικής προσέγγισης, το ΕΣΔΓΕΑ αναγνωρίζει τη διασύνδεση μεταξύ της Ατζέντας ΓΕΑ και της Ατζέντας για τα Παιδιά στις Ένοπλες Συγκρούσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας.
- Προσέγγιση που εστιάζει στις **πραγματικές ανάγκες των θυμάτων, που επιβίωσαν** από τις ένοπλες συγκρούσεις και την εμπόλεμη έμφυλη και σεξουαλική βία, και τα αντιμετωπίζει ως ενεργητικά υποκείμενα της ειρηνευτικής διαδικασίας και φορείς ειρηνικής και δημοκρατικής αλλαγής ("*survivors-centered approach*", S/RES/2467/2019).
- **Διαγενναϊκή** προσέγγιση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, η οποία αποσκοπεί στην ενίσχυση του συμμετοχικού ρόλου της νεολαίας στη διαδικασία οικοδόμησης βιώσιμων, δημοκρατικών και ισότιμων - με βάση το φύλο- κοινωνιών σε βάθος χρόνου, μέσω της προώθησης του διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου και της καλλιέργειας μιας κουλτούρας ειρήνης και ανεκτικότητας στη διαφορετικότητα. Στο πλαίσιο της διαγενναϊκής προσέγγισης, το ΕΣΔΓΕΑ αναγνωρίζει τη διασύνδεση μεταξύ της Ατζέντας ΓΕΑ και της Ατζέντας για τη Νεολαία, την Ειρήνη και την Ασφάλεια του Συμβουλίου Ασφαλείας.
- **Συνοχή** των εθνικών **πολιτικών**, εσωτερικών και εξωτερικών, με σκοπό την επίτευξη ουσιαστικής έμφυλης ισότητας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον ν. 4604/2019. Προς τούτο, το ΕΣΔΓΕΑ εστιάζει ιδιαίτερα στην ενίσχυση της συνοχής μεταξύ:
  - των εθνικών εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών, σύμφωνα με τα διεθνή (ΟΗΕ) και περιφερειακά (ΕΕ, ΝΑΤΟ, ΣΤΕ) νομικά και θεσμικά πλαίσια πολιτικής.
  - των εθνικών εσωτερικών πολιτικών στους τομείς, μεταξύ άλλων, της εθνικής άμυνας και ασφάλειας, της μετανάστευσης και του ασύλου, της δικαιοσύνης, της υγείας, της εκπαίδευσης, με σκοπό τον αποτελεσματικό επιμερισμό εργασίας μεταξύ των φορέων υλοποίησης και την αποφυγή του κινδύνου αλληλοεπικάλυψης αρμοδιοτήτων και δράσεων. Ως εκ τούτου, το ΕΣΔΓΕΑ εναρμονίζεται πλήρως με τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, που βρίσκεται σε διαδικασία ανανέωσης για το χρονικό διάστημα 2021-2025, για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, για τα Δικαιώματα του Παιδιού, για τον Ρατσισμό, για τα Άτομα με Αναπηρία, καθώς και με την Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας και Μεταναστών.
  - των εθνικών εξωτερικών πολιτικών στους τομείς, μεταξύ άλλων, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της οικοδόμησης της ειρήνης, του αφοπλισμού, της διεθνούς αναπτυξιακής συνεργασίας, της ανθρωπιστικής βοήθειας, του διεθνούς εμπορίου, της περιβαλλοντικής προστασίας. Ως εκ τούτου, προς εναρμόνιση με την Ατζέντα ΓΕΑ, η Ελλάδα υπέβαλε επιτυχώς στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών την απόφαση A/RES/74/157 για την «Ασφάλεια των Δημοσιογράφων και το Ζήτημα της Ατιμωρησίας», η οποία εισάγει την έμφυλη διάσταση στο ζήτημα της προστασίας δημοσιογράφων, bloggers και εργαζόμενων στα ΜΜΕ σε εμπόλεμα περιβάλλοντα και αυταρχικά καθεστώτα.

Εταιρικές σχέσεις, συνεργασίες, πρωτοβουλίες και διάλογος

Η Ελλάδα, για την αποτελεσματική εφαρμογή του ΕΣΔΓΕΑ και τη συστηματική προβολή της Ατζέντας ΓΕΑ και της αρχής της ουσιαστικής έμφυλης ισότητας στην ημερήσια διάταξη των διεθνών και περιφερειακών οργανισμών, αποσκοπεί στην ανάπτυξη και περαιτέρω ενίσχυση ουσιαστικών εταιρικών σχέσεων, συνεργασιών, πρωτοβουλιών και διαλόγου σε διμερές, περιφερειακό και πολυμερές επίπεδο, με σκοπό την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, εμπειριών, τεχνογνωσίας και την οικοδόμηση δεξιοτήτων:

- Στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών (Συμβούλιο Ασφαλείας, Γενική Συνέλευση, Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) και των αρμόδιων εξειδικευμένων οργάνων και οργανισμών (UNWOMEN, UNICEF, UNHCR) και με τους Μηχανισμούς και τις Ειδικές Διαδικασίες, στους οποίους η Ελλάδα έχει απευθύνει ανοικτή πρόσκληση συνεργασίας, καθώς με διαπεριφερειακές ομάδες και δίκτυα, όπως η Ομάδα Φίλων για τις ΓΕΑ και το Δίκτυο Σημείων Επαφής για τις ΓΕΑ.
- Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των σχετικών τακτικών ομάδων εργασίας του Συμβουλίου ΕΕ (COHOM, CONUN), της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (Ε.Υ.Ε.Δ.), άτυπων ομάδων (Άτυπη Ομάδα Εργασίας για τις ΓΕΑ) και με καθ' ύλην αρμόδιους αξιωματούχους, όπως την ειδική σύμβουλο της ΕΕ για θέματα φύλου και εφαρμογής της ΣΑΗΕ1325 και τον ειδικό απεσταλμένο της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και με τα κράτη -μέλη ΕΕ.
- Στο πλαίσιο του NATO, με τους καθ' ύλην αρμόδιους αξιωματούχους, όπως την ειδική εκπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα NATO για τις ΓΕΑ, καθώς και με τα κράτη -μέλη της Συμμαχίας.
- Με ομονοούντα κράτη, που έχουν ενσωματώσει την έμφυλη διάσταση στην εθνική τους πολιτική, εσωτερική και εξωτερική, και προβάλλουν έμπρακτα και με συνέπεια την Ατζέντα ΓΕΑ σε όλα τα επίπεδα.
- Με φορείς της κοινωνίας των πολιτών, που δραστηριοποιούνται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, Μη κυβερνητικές οργανώσεις, ιδίως γυναικείες, με ακτιβιστές/ακτιβίστριες και υπερασπιστές/ υπερασπιστριες ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και με γυναίκες από τοπικές ομάδες βάσης ("*grassroots*"). Ως εκ τούτου, δια της αρμόδιας Υπηρεσίας Ασύλου, ευνοείται ο ουσιαστικός διάλογος με μετανάστριες, αιτούσες διεθνή προστασία και δικαιούχους διεθνούς προστασίας, μέλη των εκπατρισμένων κοινοτήτων, που διαβιούν στη χώρα.
- Με μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, πανεπιστημίων και ερευνητικών ινστιτούτων, με στόχο τη διάδοση της Ατζέντας ΓΕΑ στο ευρύ κοινό και, ιδίως, στην φοιτητώσα νεολαία και την ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης στα ακαδημαϊκά προγράμματα σπουδών. Ως εκ τούτου, ενισχύεται η συνεργασία με το Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου (Αθήνα), στο πλαίσιο του Διατμηματικού ΠΜΣ «Φύλο, Κοινωνία, Πολιτική», καθώς και με την έδρα της UNESCO για τις ΓΕΑ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη).

Προτεραιότητες, πυλώνες και επιμέρους δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια

Η Ελλάδα, λαμβάνοντας υποψη τα διεθνή και περιφερειακά νομικά και θεσμικά πλαίσια εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ, θέτει τους εξής στόχους, ως βασικές προτεραιότητες του ΕΣΔΓΕΑ, για την περίοδο 2020-2024:

- **Πρόληψη** και **προστασία** από τις ένοπλες συγκρούσεις καθώς και από κάθε μορφής βία, έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή, που εκδηλώνεται ιδίως κατά μελών ευπαθών ομάδων, όπως οι μετανάστριες, οι αιτούσες διεθνή προστασία και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, στο πλαίσιο ενόπλων συγκρούσεων ή πέραν αυτών, με έμφαση στη προστασία της γενετήσιας και αναπαραγωγικής υγείας και των σχετικών δικαιωμάτων. Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας, ιδίως μετά τη ραγδαία επιδείνωση αυτών λόγω των περιοριστικών μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19.
- **Αποκατάσταση** και **ενδυνάμωση** των θυμάτων, που επιβίωσαν από ένοπλες συγκρούσεις και έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία, σύμφωνα με τις ατομικές τους εμπειρίες και ανάγκες. Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 στα δικαιώματα γυναικών και κοριτσιών.

- Ισορροπία κατά φύλο **αντιπροσώπηση**, συμμετοχή και ηγεσία στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, με έμφαση στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής, της ασφάλειας και της άμυνας.
- **Ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης** στην δημόσια και ιδιωτική ζωή, μέσω της ενίσχυσης της ικανότητας ανταπόκρισης της δημόσιας διοίκησης σε ζητήματα, που άπτονται της εφαρμογής της Ατζέντας ΓΕΑ και της ουσιαστικής έμφυλης ισότητας, της προώθησης αυτών σε διμερές, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, καθώς και της ευαισθητοποίησης της ελληνικής κοινωνίας.

Για την αποτελεσματική επίτευξη των ως άνω βασικών προτεραιοτήτων-στόχων, το ΕΣΔΓΕΑ διακρίνεται συστηματικά στους κάτωθι πυλώνες και επιμέρους δράσεις:

Πυλώνας Ι: Πρόληψη των ενόπλων συγκρούσεων, της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κατάχρησης

Στοχεύοντας στην πρόληψη των ενόπλων συγκρούσεων και κάθε μορφής έμφυλης, σεξουαλικής, και ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κατάχρησης, το ΕΣΔΓΕΑ, προτεραιοποιεί δράσεις εκπαίδευσης, κατάρτισης, οικοδόμησης δεξιοτήτων και ευαισθητοποίησης των στελεχών της δημόσιας διοίκησης και του ευρέως κοινού, αναφορικά με το πεδίο εφαρμογής, τη πολυδιάστατη φύση και τα ειδικότερα ζητήματα, που άπτονται της Ατζέντας ΓΕΑ. Το ΕΣΔΓΕΑ στοχεύει στην ένταξη της έμφυλης διάστασης σε όλες τις πτυχές της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής, ιδίως σε δράσεις πρόληψης των ενόπλων συγκρούσεων, διατήρησης και οικοδόμησης της ειρήνης, κατά την αντιμετώπιση των γενεσιουργών αιτιών των ενόπλων συγκρούσεων και της έμφυλης και σεξουαλικής βίας και την καταπολέμηση της ατιμωρησίας των αυτουργών των εν λόγω εγκλημάτων. Ειδικότερα:

Πυλώνας Ι: Πρόληψη των ενόπλων συγκρούσεων, της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κατάχρησης				
	Δράση	Φορέας υλοποίησης	Δείκτης	Χρονοδιάγραμμα
I.1.	Οικοδόμηση ικανοτήτων των στελεχών δημοσίων φορέων, ήτοι του προσωπικού των Υπουργείων Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης, Μετανάστευσης και Ασύλου, Υγείας, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, σε θέματα που άπτονται της Ατζέντας ΓΕΑ, της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας, της ουσιαστικής έμφυλης ισότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.	Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΔΟΠΙΦ), Υπουργείο Εξωτερικών/ Διπλωματική Ακαδημία και Γρ. Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση Εμπορίας Ανθρώπων (Γ.ΕΘ.ΕΙΣ), Εθνικής Άμυνας, Προστασίας του Πολίτη/Αστυνομική Ακαδημία, Δικαιοσύνης, Μετανάστευσης και Ασύλου, Υγείας, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, ΕΕΔΑ.		2020-2024
I.2.	Ευαισθητοποίηση των δημοσιογράφων και των εργαζομένων στα ΜΜΕ σε θέματα, που άπτονται της Ατζέντας ΓΕΑ, της έμφυλης, σεξουαλικής και	Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης, Υπουργείο		2020-2024

	ενδοοικογενειακής βίας, της ουσιαστικής έμφυλης ισότητας και και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στην έμφυλη διάσταση της ασφάλειας των δημοσιογράφων από παραβιάσεις και προσβολές κατά της ελευθερίας του τύπου, σύμφωνα με την απόφαση ΓΣΗΕ Α/RES/74/157 για την «Ασφάλεια των Δημοσιογράφων και το Ζήτημα της Ατιμωρησίας».	Εξωτερικών, ΓΓΔΟΠΙΦ.		
I.3.	Ένταξη και περαιτέρω ανάπτυξη προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων και σεμιναρίων σε θέματα, που άπτονται της Ατζέντας ΓΕΑ, της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας, της ουσιαστικής έμφυλης ισότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ανώτατα στρατιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, αστυνομικές και παραγωγικές σχολές της χώρας.	Υπουργεία Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων/ ΓΓΔΟΠΙΦ, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, ανώτατα στρατιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, αστυνομικές σχολές και παραγωγικές σχολές της χώρας, πανεπιστήμια και φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.		2020-2024
I.4.	Δημιουργία και λειτουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών σε θέματα, που άπτονται του φύλου και της Ατζέντας ΓΕΑ.	Πάντειο Πανεπιστήμιο, Έδρα UNESCO για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.		2020-2024
I.5.	Εκπαίδευση των μαθητών και μαθητριών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω ειδικών διδακτικών αντικειμένων ή θεματικών εβδομάδων, σε θέματα που άπτονται της Ατζέντας ΓΕΑ, της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας, της ουσιαστικής έμφυλης ισότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, σε συνεργασία με ΥΠΕΞ/ΓΕΘΕΙΣ		2020-2024
I.6.	Συστηματική εκπόνηση και εφαρμογή έμφυλης ανάλυσης (gender analysis), ερειδόμενη στη διαθεματική προσέγγιση (intersectional approach), στο πλαίσιο της ελληνικής συμμετοχής σε εθνικές και διεθνείς δραστηριότητες πρόληψης των ενόπλων συγκρούσεων και διατήρησης της ειρήνης.	ΓΓΔΟΠΙΦ, Υπουργεία Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας.		2020-2024

I.7.	Ανάληψη και υποστήριξη πρωτοβουλιών, που αποσκοπούν στον εντοπισμό, -την αντιμετώπιση και την εξάλειψη των γενεσιουργών αιτιών, όπως, μεταξύ άλλων, ο κοινωνικός αποκλεισμός, οι κοινωνικές ανισότητες, η φτώχεια, η υποανάπτυξη, η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των φαινομένων έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας.	Όλοι οι υλοποιούντες φορείς		2020-2024
I.8.	Ενίσχυση του εθνικού νομοθετικού πλαισίου για την επίτευξη της ουσιαστικής έμφυλης ισότητας και την καταπολέμηση της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας, βάσει της αρχής της έμφυλης ισότητας, ως αρχής καλής νομοθέτησης (άρθρα 57, 58 ν. 4622/2019) και σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας.	Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης, Βουλή των Ελλήνων σε συνεργασία με όλους τους υλοποιούντες φορείς,		2020-2024
I.9.	Ενίσχυση του εθνικού συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, με σκοπό την εξάλειψη φαινομένων ατιμωρησίας των αυτουργών και συμμετόχων σε εγκλήματα έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και συστηματική προσπάθεια εντοπισμού, υιοθέτησης και εφαρμογής εθνικών και διεθνών «καλών πρακτικών» για την πρόληψη και αντιμετώπιση των εν λόγω εγκλημάτων.	Υπουργεία Δικαιοσύνης, Προστασίας του Πολίτη/Ελληνική Αστυνομία, Εξωτερικών, ΓΓΔΟΠΙΦ		2020-2024

Πυλώνας II: Ισότητα κατά φύλο αντιπροσώπευση, συμμετοχή και ηγεσία στη δημόσια ζωή, τον κρατικό μηχανισμό και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων

Στοχεύοντας στην ενίσχυση του ρόλου των γυναικών, ως χειραφετημένων φορέων δημοκρατικής και ειρηνικής αλλαγής, το ΕΣΔΓΕΑ προτεραιοποιεί την ενίσχυση της ισότητας κατά φύλο, αντιπροσώπευσης, συμμετοχής και ηγεσίας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα, με έμφαση στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής, της ασφάλειας και της άμυνας, μέσω της προστασίας των δικαιωμάτων των γυναικών, ιδίως των οικονομικών και κοινωνικών. Η ισότητα κατά φύλο αντιπροσώπευση, συμμετοχή και ηγεσία αποτελεί ταυτόχρονα παράμετρο οριζόντιας εφαρμογής κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση έμφυλων πολιτικών πρόληψης, προστασίας, ανακούφισης και ανάκαμψης. Ειδικότερα:

Πυλώνας ΙΙ: Ισορροπία κατά φύλο συμμετοχή, εκπροσώπηση και ηγεσία στη δημόσια ζωή, τον κρατικό μηχανισμό και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων

	Δράση	Φορέας υλοποίησης	Δείκτης	Χρονοδιάγραμμα
II.1.	Ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης κατά τη χάραξη και εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών, σύμφωνα με τα άρθρα 10-20 του ν.4604/2019, με ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής, ασφάλειας, και άμυνας.	Όλοι οι υλοποιούντες φορείς		2020-2024
II.2	Καθορισμός μετρήσιμων στόχων για την εξασφάλιση, ενίσχυση και παρότρυνση της αντιπροσώπευσης, συμμετοχής και ηγεσίας των γυναικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ιδιαίτερα στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής, ασφάλειας, και άμυνας.	Όλοι οι υλοποιούντες φορείς		2020-2024
II.3.	Ενίσχυση και υποστήριξη δεξιοτήτων ηγεσίας, διαπραγμάτευσης και διαμεσολάβησης των γυναικών.	Όλοι οι υλοποιούντες φορείς		2020-2024
II.4.	Ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης στις διαδικασίες προαγωγής και μετάθεσης του προσωπικού, ανέλιξης και διορισμού σε διευθυντικές θέσεις και θέσεις ευθύνης καθώς και στις διαδικασίες συγκρότησης συλλογικών οργάνων (άρθρο 16 ν. 4604/2019 και Δράση 1.1. ΕΣΔΙΦ 2016-2020)	Όλοι οι υλοποιούντες φορείς		2020-2024
II.5.	Συλλογή, τήρηση και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων με βάση το φύλο και ποιοτικών δεδομένων για τη συμμετοχή των γυναικών σε θέσεις εξουσίας και στα κέντρα λήψης αποφάσεων (άρθρο 13 ν. 4604/2019 και Δράση 1.4. ΕΣΔΙΦ 2016-2020)	Όλοι οι υλοποιούντες φορείς		2020-2024
II.6.	Παραγωγή μελέτων επιπτώσεων κατά φύλο (gender impact assessment) και εκθέσεων προόδου των ανειλημμένων πολιτικών και δράσεων, σύμφωνα με παρ. 1 και 2 άρθρου 10 ν. 4604/2019 και Δράση 1.5. Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των	Όλοι οι υλοποιούντες φορείς		2020-2024

	Φύλων 2016-2020, σελ. 111)			
II.7.	Περαιτέρω ενίσχυση της ενσωμάτωσης της έμφυλης διάστασης στις στρατιωτικές ασκήσεις και τα εθνικά επιχειρησιακά σχέδια του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας καθώς και στο θεσμικό πλαίσιο και τη σχετική διοικητική πρακτική που αφορούν στην εξισορρόπηση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων.	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας		2020-2024
II.8.	Ενίσχυση των προσπαθειών και παροχή κινήτρων για την εισαγωγή και την παραμονή περισσότερων γυναικών στις Ένοπλες Δυνάμεις, καθώς και για τη συμμετοχή τους σε διεθνείς στρατιωτικές ασκήσεις και ειρηνευτικές αποστολές.	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας		2020-2024
II.9.	Δημιουργία θέσεων Συμβούλων σε Θέματα Φύλου/ΓΕΑ στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και Σημείων Επαφής σε Θέματα Φύλου/ΓΕΑ στα Γενικά Επιτελεία των Κλάδων.	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας		2020-2024
II.10.	Ενίσχυση της διαβούλευσης με φορείς της κοινωνίας των πολιτών, που προάγουν έμπρακτα την αντιπροσώπευση, συμμετοχή και ηγεσία των γυναικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, μέσω της θεσμοθέτησης κατάλληλων διαδικασιών, στο πλαίσιο του Εθνικού Μηχανισμού για την Ισότητα των φύλων, σύμφωνα με τον ν. 4604/2019.	ΓΓΔΟΠΙΦ σε συνεργασία με όλους τους υλοποιούντες φορείς		2020-2024
II.11.	Ενημέρωση της κοινής γνώμης και της κοινωνίας των πολιτών, μέσω δράσεων ευαισθητοποίησης και αλφαριθμητισμού στα ΜΜΕ (media literacy), αναφορικά με την ανάγκη ισόρροπης κατά φύλο συμμετοχής και εκπροσώπησης στη δημόσια ζωή, καταπολέμησης των έμφυλων στερεοτύπων και του δημόσιου σεξιστικού και ρατσιστικού λόγου.	Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, ΓΓΔΟΠΙΦ, ΕΕΔΑ		2020-2024
II.12.	Εκπαίδευση των μεταναστριών, αιτουσών διεθνή προστασία και δικαιούχων διεθνούς προστασίας,	Υπουργεία Παιδείας και Θρησκευμάτων, Μετανάστευσης και		2020-2024

	μέσω της ένταξης τους στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένης της εκκλησιαστικής και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στις Τάξεις Υποδοχής Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης.	Ασύλου		
II.13.	Ενδυνάμωση και οικοδόμηση δεξιοτήτων των μεταναστριών, αιτουσών διεθνή προστασία και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στη διερμηνεία και τη διαπολιτισμική μεσολάβηση, παροχή συμβουλευτικής (mentoring) καθώς και ανάπτυξη δεξιοτήτων-κλειδιά και ψηφιακών δεξιοτήτων προκειμένου για την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας.	Υπουργεία Παιδείας και Θρησκευμάτων, Μετανάστευσης και Ασύλου, Εσωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ΓΓΔΟΠΙΦ.		2020-2024
II.14.	Πρόωθηση και διευκόλυνση της συμμετοχής των μεταναστριών, αιτουσών διεθνή προστασία και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, στη δημόσια ζωή και της ένταξής τους στην ελληνική κοινωνία, μέσω δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη (Μέτρο πολιτικής 6.1).	Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου		2020-2024

Πυλώνας III: Προστασία των γυναικών και κοριτσιών από την έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κατάχρησης, καθώς και από άλλες παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στοχεύοντας στην προστασία και ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών, που υφίστανται τις ολέθριες συνέπειες των ενόπλων συγκρούσεων και κάθε μορφής βίας, το ΕΣΔΓΕΑ προτεραιοποιεί τον εντοπισμό και την ταυτοποίηση των θυμάτων, που επέζησαν των εν λόγω παραβιάσεων, καθώς και τη διευκόλυνση της πρόσβασης αυτών στους εθνικούς μηχανισμούς και υπηρεσίες προστασίας. Εστιάζει στην ενίσχυση της συνεργασίας με τους μηχανισμούς διεθνούς ποινικής δικαιοσύνης, όπως το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο. Ειδικότερα:

Πυλώνας ΙΙΙ: Προστασία από την έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία, τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κατάχρηση και άλλες παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

	Δράση	Φορέας υλοποίησης	Δείκτης	Χρονοδιάγραμμα
III.1.	Συστηματική καταγραφή και διαχείριση των περιστατικών έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας, με σκοπό τη διευκόλυνση της απρόσκοπτης, ίσης και χωρίς διακρίσεις πρόσβασης των θυμάτων στους μηχανισμούς απόδοσης δικαιοσύνης.	Υπουργεία Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης, Εξωτερικών/ΓΕΘΕΙΣ, ΓΓΔΟΠΙΦ		2020-2024
III.2.	Καθιέρωση τυποποιημένων διαδικασιών λειτουργίας του δικτύου δομών για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας και παραπομπής των θυμάτων σε αυτό.	ΓΓΔΟΠΙΦ, Υπουργεία Μετανάστευσης και Ασύλου, Υγείας, Προστασίας του Πολίτη, Εθνικής Άμυνας, Παιδείας και Θρησκευμάτων		2020-2024
III.3.	Βελτίωση του εντοπισμού και της ταυτοποίησης θυμάτων και πιθανών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, μέσω του σχετικού Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς και Παραπομπής Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων, σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (2019-2023).	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργεία Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων/ΕΜΑ-ΕΚΚΑ, Εξωτερικών/ΓΕΘΕΙΣ		2020-2024
III.4.	Ενίσχυση της συνεργασίας με διεθνή δικαιοδοτικά όργανα και ιδίως με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο. Προώθηση του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.	Υπουργεία Δικαιοσύνης, Προστασίας του Πολίτη, Εξωτερικών		2020-2024
III.5.	Ενημέρωση των γυναικών και κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστριών, δικαιούχων διεθνούς προστασίας και αιτουσών διεθνή προστασία, τόσο κατά τη φάση της καταγραφής/ ταυτοποίησης όσο και κατά τη φάση της διαδικασίας ασύλου, για τα νόμιμα δικαιώματά τους, με ιδιαίτερη έμφαση στα σχετικά με την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, καθώς και τις παρεχόμενες υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής,	Υπουργεία Μετανάστευσης και Ασύλου, Υγείας/ΕΟΔΥ, Προστασίας του Πολίτη/ΕΛΑΣ, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ΓΓΔΟΠΙΦ		2020-2024

	ψυχοκοινωνικής και νομικής αρωγής σε θύματα έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένης της πρακτικής του ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων.			
III.6.	Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης των θυμάτων έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας με έμφαση στην οικονομική τους ενδυνάμωση, ανεξαρτητοποίηση και αυτονόμηση και στην αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19.	ΓΓΔΟΠΙΦ και υλοποιούντες φορείς, βάσει του Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (2021-2025)		2020-2024
III.7.	Ανάπτυξη συνεργασιών με κοινότητες μεταναστών και προσφύγων, με το Ελληνικό Forum Προσφύγων καθώς και με το δίκτυο των θυμάτων που επέζησαν έμφυλης και σεξουαλικής βίας σε καιρό πολέμου, για τον έγκαιρο εντοπισμό των θυμάτων έμφυλης σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένης της πρακτικής του ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων.	Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου/Υπηρεσία Ασύλου		2020-2024

Πυλώνας IV: Ανακούφιση και ανάκαμψη γυναικών και κοριτσιών, που επιβίωσαν από ένοπλες συγκρούσεις και έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία

Στοχεύοντας στη διασφάλιση της αποτελεσματικής ανακούφισης και ανάκαμψης γυναικών και κοριτσιών που επιβίωσαν των ενόπλων συγκρούσεων και της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας, το ΕΣΔΓΕΑ προτεραιοποιεί την ενίσχυση και βελτίωση της ποιότητας των προβλεπόμενων υποδομών και παρεχόμενων υπηρεσιών, σύμφωνα με τις πραγματικές ατομικές τους ανάγκες και ιδιαιτερότητες. Έμφαση αποδίδεται ιδίως στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης μεταναστών, αιτούντων διεθνή προστασία και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, καθώς και κατά την υλοποίηση δράσεων αφοπλισμού, αποστρατικοποίησης και επανένταξης, ειρηνευτικών αποστολών και αποστολών ανθρωπιστικής βοήθειας, τις οποίες αναλαμβάνει ή στις οποίες συμμετέχει ή Ελλάδα. Ειδικότερα:

Πυλώνας IV: Ανακούφιση και ανάκαμψη γυναικών και κοριτσιών, που επιβίωσαν από ένοπλες συγκρούσεις και έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία

	Δράση	Φορέας υλοποίησης	Δείκτης	Χρονοδιάγραμμα
IV.1.	Ανακούφιση, ιατροφαρμακευτική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη των θυμάτων έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας και αποκατάσταση της	ΓΓΔΟΠΙΦ, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη/ΕΛΑΣ, Μετανάστευσης και Ασύλου, Υγείας/ΕΟΔΥ, Εξωτερικών/ΓΕΘΕΙΣ		2020-2024

	στιγματοποίησης αυτών, μέσω της ουσιαστικής διευκόλυνσης της ίσης πρόσβασης στους κατάλληλους μηχανισμούς ανάκαμψης και ανακούφισης.	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης.		
IV.2.	Πρόληψη και αντιμετώπιση φαινομένων στιγματοποίησης, εξοστρακισμού, απόρριψης και θυματοποίησης παιδιών που γεννιούνται από βιασμό.	ΓΓΔΟΠΙΦ, Υπουργεία Προστασίας του Πολίτη/ΕΛΑΣ, Μετανάστευσης και Ασύλου, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εξωτερικών/ΓΕΘΕΙΣ Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης.		2020-2024
IV.3.	Λειτουργία των Σπιτιών του Παιδιού για την προστασίας και υποστήριξη των ανηλίκων θυμάτων.	Υπουργείο Δικαιοσύνης		2020-2024
IV.4.	Αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης.	Υπουργείο Δικαιοσύνης		2020-2024
IV.5.	Ανάδειξη των εμπειριών, προτεραιοτήτων και αναγκών των γυναικών και κοριτσιών θυμάτων στο πλαίσιο προσπαθειών αποκατάστασης και ανάκαμψης.	ΓΓΔΟΠΙΦ, Υπουργεία Εξωτερικών/ΓΕΘΕΙΣ, Μετανάστευσης και Ασύλου, Υγείας.		2020-2024
IV.6.	Προώθηση της επανένταξης των γυναικών και κοριτσιών σε διαδικασίες αφοπλισμού, αποστράτικοποίησης και επανένταξης, στο πλαίσιο της συμμετοχής της Ελλάδας σε σχετικές διεθνείς αποστολές και δραστηριότητες.	Υπουργεία Εθνικής Άμυνας, Εξωτερικών, ΓΓΟΠΙΦ		2020-2024
IV.7.	Έμφυλη ανάλυση (gender analysis) κατά τον διαμοιρασμό ανθρωπιστικής βοήθειας, ειδών πρώτης ανάγκης και την παροχή κάθε είδους ιατροφαρμακευτικής, και άλλης υποστήριξης, στο πλαίσιο των ειρηνευτικών αποστολών ή επιχειρήσεις στο εξωτερικό.	Υπουργεία Εθνικής Άμυνας, Εξωτερικών, ΓΓΟΠΙΦ		2020-2024

Πυλώνας V: Προώθηση της Ατζέντας για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια σε διμερές, περιφερειακό, πολυμερές και διεθνές επίπεδο

Στοχεύοντας στην προώθηση της Ατζέντας ΓΕΑ, το ΕΣΔΓΕΑ προτεραιοποιεί την οριζόντια ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης σε όλο το φάσμα των εθνικών εξωτερικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένης της διεθνούς αναπτυξιακής συνεργασίας και της ανθρωπιστικής βοήθειας, σε πολυμερές επίπεδο, στο πλαίσιο διεθνών και περιφερειακών οργανισμών. Επίσης, προτεραιοποιεί τη συνεργασία σε διμερές επίπεδο με ομονοούντα κράτη, ιδίως με όσα επιδεικνύουν ηγετικό ρόλο για την εφαρμογή της Ατζέντας ΓΕΑ, καθώς και με τα κράτη της περιοχής των Βαλκανίων. Ειδικότερα:

Πυλώνας V: Προώθηση της Ατζέντας για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια σε διμερές, περιφερειακό, πολυμερές και διεθνές επίπεδο				
	Δράση	Φορέας υλοποίησης	Δείκτης	Χρονοδιάγραμμα
V.1.	Πλήρης οριζόντια ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη και εφαρμογή του διεθνούς, περιφερειακού και εθνικού κανονιστικού πλαισίου που άπτεται της Ατζέντας ΓΕΑ, σύμφωνα με τον ν. 4604/2019.	Όλοι οι υλοποιούντες φορείς		2020-2024
V.2.	Ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης και των προτεραιοτήτων της Ατζέντας ΓΕΑ στην εθνική εξωτερική πολιτική, συμπεριλαμβανομένης της διεθνούς αναπτυξιακής συνεργασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας, κατ'εφαρμογή των διεθνών συμβατικών υποχρεώσεων της χώρας, με σκοπό την προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και κοριτσιών: α) σε διμερές επίπεδο, στο πλαίσιο διμερών διαλόγων, επισκέψεων, επαφών ή συνεργασιών με κράτη και β) σε πολυμερές επίπεδο, στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών, και ιδιαίτερα του ΟΗΕ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΝΑΤΟ, του Συμβουλίου της Ευρώπης, του ΟΑΣΕ και του ΟΟΣΑ.	Υπουργείο Εξωτερικών		2020-2024
V.3.	Ενίσχυση της συνεργασίας και καθιέρωση θεσμικού διαλόγου με χώρες, που επιδεικνύουν ηγεσία σε θέματα, που άπτονται του φύλου και της Ατζέντας ΓΕΑ, με σκοπό την ανταλλαγή τεχνογνωσίας, καλών πρακτικών και την ανάπτυξη	Υπουργείο Εξωτερικών		2020-2024

	περαιτέρω συνεργασιών.			
V.4.	Πρώθηση του θεσμικού διαλόγου με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, που έχουν ξεκινήσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις, σε θέματα, που άπτονται του φύλου και της Ατζέντας ΓΕΑ, με σκοπό την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών.	Υπουργείο Εξωτερικών		2020-2024

Ευθύνη εφαρμογής, παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής του ΕΣΔΓΕΑ

Η ευθύνη εφαρμογής του ΕΣΔΓΕΑ εναπόκειται στους υλοποιούντες φορείς, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι, στον τομέα των αρμοδιοτήτων τους και σε επίπεδο συλλογικής δημόσιας διοίκησης, για την υλοποίηση των δράσεων, που αποτυπώνονται στους ανωτέρω πίνακες, εντός των οριζόμενων χρονοδιαγραμμάτων.

Η παρακολούθηση της υλοποίησης, της προόδου και της συνέχειας των δράσεων του ΕΣΔΓΕΑ διεξάγεται, σε τακτική βάση, από τη Διυπουργική Επιτροπή Παρακολούθησης, η οποία είναι ισόρροπη κατά φύλο στη σύνθεση και αποτελείται από έναν/μία εκπρόσωπο κάθε έκαστου φορέα υλοποίησης:

- Υπουργείο Εξωτερικών, ως τον καθ' ύλην αρμόδιο δημόσιο φορέα για το συντονισμό της εφαρμογής του παρόντος Σχεδίου Δράσης,
- Υπουργείο Εθνικής Άμυνας,
- Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και την Ελληνική Αστυνομία,
- Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου,
- Υπουργείο Δικαιοσύνης,
- Υπουργείο Εσωτερικών,
- Υπουργείο Υγείας
- Υπουργείο Παιδείας
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων,
- Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων,
- Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης της Προεδρίας της Κυβέρνησης,
- Βουλή των Ελλήνων,
- Εθνική Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,
- Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη.

Στη Διυπουργική Επιτροπή Παρακολούθησης ΕΣΔΓΕΑ συμμετέχουν επίσης μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού των Τμημάτων Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου και Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών και της Έδρας UNESCO για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια του Πανεπιστημίου της Μακεδονίας, με τα οποία το ΕΣΔΓΕΑ επιδιώκει συνεργασία.

Η Επιτροπή συνέρχεται, σε τακτική συνεδρίαση, δύο (2) φορές τον χρόνο, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Εξωτερικών, προκειμένου να αξιολογήσει την πρόοδο υλοποίησης του ΕΣΔΓΕΑ, την ύπαρξη τυχόν κενών και ασυνεχειών ως προς την εφαρμογή, και για να αποφασίσει τρόπους και μεθόδους ενίσχυσης της συνοχής των πολιτικών. Η Επιτροπή δύναται να συνέλθει, σε έκτακτη συνεδρίαση, κατόπιν σχετικού αιτήματος οποιουδήποτε φορέα υλοποίησης, όποτε παραστεί ανάγκη.

Η Επιτροπή προβαίνει σε μεσοπρόθεσμη και τελική αξιολόγηση της προόδου του ΕΣΔΓΕΑ και υποβάλλει σχετικές εκθέσεις στο Υπουργικό Συμβούλιο, στη Βουλή των Ελλήνων, στην Εθνική Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, και στη Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, η οποία αποτελεί τον καθ' ύλην αρμόδιο φορέα για τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και τον συντονισμό των εθνικών πολιτικών έμφυλης ισότητας (παρ. 2 άρθρου 4 και παρ. 1 άρθρου 10 ν. 4604/2019). Οι εκθέσεις προόδου του ΕΣΔΓΕΑ δημοσιοποιούνται στο διαδίκτυο και λαμβάνουν τη μέγιστη δυνατή προβολή.

Η πρόοδος της εφαρμογής του ΕΣΔΓΕΑ μετράται μέσω της χρήσης ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών, σύμφωνα με τα διεθνή και ενωσιακά πρότυπα (UN Secretary General Reports S/2010/173: Tables 1-4 on proposed indicators, S/2010/498 Annex: Comprehensive set of indicators, EEAS (2019) 747: EU Action Plan on WPS, Annex 1: Indicators), κατ' εφαρμογή της παρ. 1β) του άρθρου 10 του ν. 4604/2019.

Για την αξιολόγηση της προόδου υλοποίησης του ΕΣΔΓΕΑ, η Επιτροπή στηρίζεται επίσης σε στατιστικά στοιχεία, τηρούμενα, με βάση το φύλο, από τους φορείς υλοποίησης, για τους τομείς ευθύνης τους, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 4604/2019.

Η Ελλάδα αναφέρει τακτικά την πρόοδο της εφαρμογής του ΕΣΔΓΕΑ, κατά την αξιολόγησή της:

- από τις Ειδικές Διαδικασίες, τις Επιτροπές Παρακολούθησης των Διεθνών Συμβάσεων Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τον Μηχανισμό Οικουμενικής Περιοδικής Αξιολόγησης των Ηνωμένων Εθνών,
- από ομότιμους στο πλαίσιο της DAC/ΟΟΣΑ (Peer Review), και
- κατά την Εθνική Εθελοντική Αξιολόγηση για την Εφαρμογή της Ατζέντας 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και για την επίτευξη των στόχων της Ατζέντας για την Ανθρωπότητα του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και την εφαρμογή των ανειλημμένων -στη Παγκόσμια Ανθρωπιστική Σύνοδο του 2016- δεσμεύσεων.